

απόψεις

Ο «μπαμπούλας» της Ελβετίας και η ροή του χρήματος

Στο σημερινό τεύχος δημοσιεύουμε τον Ν.4034/2011 (ΦΕΚ 269/31.12.2011)¹, με τον οποίο κυρώθηκε –εντάχθηκε δηλαδή στην εσωτερική έννομη τάξη και μάλιστα με αυξημένη τυπική ισχύ– το Πρωτόκολλο μεταξύ Ελλάδος – Ελβετίας, που τροποποιεί τη Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας μεταξύ των δύο χωρών (Ν. 1502/1984).

Με το ως άνω Πρωτόκολλο τροποποιούνται τα άρθρα της Σύμβασης που ρυθμίζουν θέματα φορολογίας μερισμάτων (10), τόκων (11), ωφέλειας από κεφάλαιο (13), την εξάλειψη της διπλής φορολογίας (22), τη διαδικασία αμοιβαίου διακανονισμού, καθώς και το θέμα που μας ενδιαφέρει εδώ, την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των φορολογικών αρχών των δύο κρατών (25).

Πολύς λόγος έχει γίνει κατά τους τελευταίους μήνες για τις λίστες των φυσικών προσώπων που διοχέτευσαν, με εμβάσματα, τα χρήματά τους σε τραπεζικούς λογαριασμούς στην Ελβετία. Το υπουργείο Οικονομικών έχει βασίσει μεγάλο μέρος της επικοινωνιακής του τακτικής για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής, στην απειλή ελέγχου και δημοσιοποίησης των λιστών αυτών. Όπως, όμως, έχουμε επανειλημμένα τονίσει από το Δ.Φ.Ν., στα πλαίσια της ευρωπαϊκής νομοθεσίας καθώς και των συμβάσεων που η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υπογράψει με τρίτες χώρες, η κίνηση κεφαλαίων είναι ελεύθερη. Κατά συνέπεια, η μεταφορά χρημάτων από ελληνικές σε ελβετικές ή γερμανικές ή γαλλικές τράπεζες δεν μπορεί να εμποδιστεί, ούτε συνιστά αδίκημα. Αυτό που συνιστά αδίκημα είναι η ύπαρξη χρημάτων, που δεν δικαιολογούνται. Χρήματα, δηλαδή, για τα οποία ο κάτοχός τους δεν μπορεί να αποδείξει ότι νόμιμα έχουν φορολογηθεί ή απαλλαγεί από τον αναλογούντα σε αυτά φόρο. Όμως, την ευχέρεια αλλά και την θεσμική – συνταγματική υποχρέωση να ελέγξει τη νόμιμη φορολόγηση των ποσών αυτών είχε η φορολογική αρχή και καθόσο χρονικό διάστημα αυτά τα ποσά βρίσκονταν κατατεθειμένα σε λογαριασμούς ελληνικών τραπεζών. Με άλλα λόγια, παράνομη δεν είναι η μεταφορά χρημάτων, αλλά η τυχόν φορολογικά «αδικαιολόγητη» σώρευση πλούτου επί σειρά ετών, κατά τη διάρκεια των

¹ Βλ. σελ. 131 επ. παρόντος τεύχους

οποίων η ανεπάρκεια του φοροελεγκτικού μηχανισμού δεν κατέστησε δυνατό τον εντοπισμό και τη φορολόγησή του.

Παρά ταύτα, έστω και την ύστατη ώρα, η υπογραφή και κύρωση του Πρωτοκόλλου με την Ελβετία, με το οποίο διαστέλλεται η δυνατότητα της Ελλάδος να ζητά φορολογικές πληροφορίες για Έλληνες υπηκόους, που διατηρούν ελληνική φορολογητέα ύλη στην Ελβετία, μόνον θετικά μπορεί να αντιμετωπισθεί.

Με τη νέα ρύθμιση, καταρχάς υιοθετείται το αντίστοιχο άρθρο 26 του Μοντέλου Σύμβασης του Ο.Ο.Σ.Α. για τη αποφυγή διπλής φορολογίας, όπως αυτό το Μοντέλο έχει αναθεωρηθεί με την προσθήκη, πολύ πρόσφατα (2005), της παραγράφου 5. Με την παράγραφο αυτή, παρασχέθηκαν με ρητό τρόπο οι διαβεβαιώσεις ότι το κάθε αντισυμβαλλόμενο κράτος δεν θα μπορεί να αρνηθεί τη χορήγηση πληροφοριών που διακρατούν τράπεζες, οικονομικοί οργανισμοί, αντιπρόσωποι, θεματοφύλακες, τραστ, κ.ο.κ. Ιδίως, δεν θα είναι δυνατόν να αρνηθεί την «παροχή» των πληροφοριών αυτών με την επίκληση του τραπεζικού ή επαγγελματικού απορρήτου. Έτσι, ήδη από το έτος 2005 το Μοντέλο Σύμβασης είχε προσπαθήσει να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες προστασίας της φορολογικής κυριαρχίας των κρατών και είχε προβλέψει τη δυνατότητα παρακολούθησης της ροής του χρήματος, σε βάρος του περιφήμου τραπεζικού ή επαγγελματικού απορρήτου.

Επιπλέον με το ως άνω Πρωτόκολλο, η χώρα μας προχώρησε σε ακόμη πιο λεπτομερειακή και εξειδικευμένη ρύθμιση από την προβλεπόμενη στο Μοντέλο. Έτσι, στο οικείο άρθρο VI του Πρωτοκόλλου όχι απλώς κάμφθηκε η γενική αρχή του τραπεζικού και επαγγελματικού απορρήτου, αλλά εξειδικευμένα και με ρητό τρόπο προβλέφθηκε ότι οι φορολογικές αρχές του κράτους που αιτείται την πληροφορία θα έχουν την εξουσία να επιβάλουν την αποκάλυψη πληροφοριών τραπεζικού ή επαγγελματικού απορρήτου, ακόμη και αν υπάρχουν τυχόν αντίθετες διατάξεις στην εσωτερική νομοθεσία του κράτους από το οποίο ζητείται η σχετική πληροφορία.

Με βάση, λοιπόν, την ενισχυμένη σε σχέση με το Μοντέλο Σύμβασης εξουσία που απόκτησε η χώρα μας κατά παραχώρηση της Ελβετίας και υπό τον όρο πάντα της αμοιβαιότητας, κάθε ελβετική τράπεζα, ή θεματοφύλακας, ή trust ή άλλο μόνρφωμα είναι υποχρεωμένο να παράσχει πληροφορίες για τη ροή του χρήματος. Πληροφορίες, που φτάνουν μέχρι τον τελικό δικαιούχο και μάλιστα χωρίς να είναι δυνατόν να αντιταχθεί οιαδήποτε διάταξη (δημόσιας ή όχι τάξης) της εσωτερικής ελβετικής νομοθεσίας.

Συνεπώς, με βάση τόσο την ισχύουσα εσωτερική νομοθεσία, η οποία πλέον έχει παράσχει την εξουσία στις ελεγκτικές αρχές να αίρουν το εσωτερικό τραπεζικό απόρρητο, όσο και την πρόσφατη ρύθμιση με την Ελβετία, ο φορολογικός μηχανισμός έχει πλέον τα απαραίτητα όπλα να παρακολουθηθεί τη ροή του χρήματος και να εντοπίσει τη φορολογικά αδικαιολόγητη κτήση και διακράτησή του.

Μένει να διαπιστωθεί, αν ο επικοινωνιακός εκφοβισμός και διασυρμός που υπέστησαν για μια φορά ακόμη αδιακρίτως συνεπείς και μη φορολογούμενοι από τις ανακοινώσεις του υπουργείου Οικονομικών θα μετατραπεί σε ουσιαστικό φορολογικό έλεγχο και εντοπισμό της φοροδιαφεύγουσας ύλης, σύμφωνα με τις συνταγματικές αρχές του κράτους δικαίου και της νομιμότητας του φόρου.

Ασπασία Μάλλιου

Η προσδοκία αύξησης των φορολογικών εσόδων με υφεσιακή πολιτική είναι ουτοπία

Η κρίση του 1929 ήταν ο πρόδρομος της κεϋνσιανής επανάστασης, η οποία ουσιαστικά ανέτρεψε τις προηγούμενες οικονομικές θεωρίες και αμφισβήτησε τη δυνατότητα αυτόματης αποκατάστασης ισορροπίας στις αγορές (κλασική θεωρία), χωρίς παρεμβατικές πολιτικές. Το 1936, ο Κέινς ανέλυσε τη σημασία της δημοσιονομικής πολιτικής στις αυξομειώσεις της ζήτησης και του διαθέσιμου εισοδήματος. Απέδειξε ότι η ιδιωτική καταναλωτική ζήτηση (συνάρτηση κατανάλωσης) εξαρτάται άμεσα από το διαθέσιμο εισόδημα (ακαθάριστο εισόδημα μείον άμεσοι φόροι) και έμμεσα από τους έμμεσους φόρους. Στη συνέχεια, η συνολική κατανάλωση προσδιορίζεται από την εξέλιξη και της δημόσιας κατανάλωσης, η οποία καθορίζεται με πολιτικά κριτήρια. Εάν στη συνολική κατανάλωση προστεθεί η συνολική επενδυτική δαπάνη (ιδιωτική και δημόσια) προκύπτει η συνολική ζήτηση της οικονομίας (εγχώριων και εισαγόμενων προϊόντων).

Ανάλογα, συνεπώς, με την κατάσταση που βρίσκεται η οικονομία μπορεί να χρησιμοποιηθεί η κατάλληλη δημοσιονομική πολιτική για να την οδηγήσει προς την επιθυμητή κατεύθυνση. Αυτό υλοποιείται με την επιλογή των κατάλληλων δημοσιονομικών μέτρων (φόροι, δημόσιες δαπάνες, δημόσιος δανεισμός) και με παράλληλο συνδυασμό εισοδηματικής-νομισματικής πολιτικής. Τα μέτρα αυτά είναι εργαλεία για την άσκηση επεκτατικής ή συσταλτικής οικονομικής πολιτικής. Η επεκτατική πολιτική εφαρμόζεται για να τονωθεί η ζήτηση με μείωση των φορολογικών συντελεστών, αύξηση των δημοσίων δαπανών (καταναλωτικών-επενδυτικών) και τιμαριθμική αύξηση των μισθών. Ενώ η συσταλτική (περιοριστική) πολιτική αποβλέπει στον περιορισμό της ζήτησης και του πληθωρισμού με μείωση των δημοσίων δαπανών, πάγωμα των μισθών και αύξηση των φορολογιών.

Η ελληνική οικονομία την τελευταία δεκαετία πάσχει από υποτονική ζήτηση με πληθωρισμό κόστους, υποαπασχόληση και συρρίκνωση της πραγματικής αναπτυξιακής-παραγωγικής δομής (γεωργία-βιοτεχνία-βιομηχανία). Αυτό συμβαίνει γιατί εφαρμόζονται μέτρα για την αντιμετώπιση του ανύπαρκτου πληθωρισμού ζήτησης (και όχι του πληθωρισμού κόστους) και ενίσχυσης του τριτογενούς τομέα (υπηρεσιών). Αντίθετα, χρειάζονται δημοσιονομικά-εισοδηματικά μέτρα τόνωσης της ζήτησης-παραγωγής και αναπτυξιακά μέτρα για την τόνωση του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα της οικονομίας. Η λανθασμένη αυτή πολιτική (ελληνική και κοινοτική) αποδυναμώνει τον παραγωγικό ιστό, την πραγματική οικονομία και περιορίζει τα φορολογικά έσοδα και τη δυνατότητα μείωσης